

Kremlu vstříc: Gruzie pod oligarchickým vlivem opouští demokratickou cestu

1.12.2025 - Giorgi Oniani | Transparency International ČR

Gruzie, země, která byla dlouho považována za předního strážce demokracie a prozápadní orientace na Východě, zejména v postsovětském prostoru, se stala nejen učebnicovým příkladem uneseného státu, ale také předním zastáncem protizápadní a protievropské rétoriky, když v průběhu posledních několika let účinně rozložila svou demokracii. Stalo se tak pod vedením proruského oligarchy, který proměnil kdysi reformní, prozápadní zemi v klienta Kremlu. Přečtěte si aktuální komentář o tamní situaci, který pro českou kancelář Transparency International exkluzivně sepsal Giorgi Oniani, zástupce ředitelky TI Gruzie.

Poselství vysílané do gruzínských domácností je jednoduché: Západ je nepřítel, odpůrci jsou lovnou zvěří. Výsledky jsou předvídatelné: zastrasování, zatýkání a upevňování autoritářské vlády.

Dne 17. září tohoto roku byla ředitelka TI Gruzie Eka Gigauri předvolána k výslechu v rámci probíhajícího politického vyšetřování týkajícího se: 1. sabotáže, 2. napomáhání cizí zemi v činnostech zaměřených na podkopávání státních zájmů Gruzie, a 3. shromažďování nebo poskytování finančních prostředků s vědomím, že mohou být použity k trestným činům proti státu.

Jedná se o velmi závažné trestné činy podle gruzínského trestního zákoníku, za které hrozí tresty odnětí svobody v délce 2–4 roky, 7–15 let a 6–10 let.

O několik týdnů dříve prokuratura zmrazila účty organizace a předvolala k výslechu ředitele několika aktivních organizací občanské společnosti na základě stejných obvinění. V jejich případě byl záminkou nákup roušek, ochranných brýlí atd.

A v některých případech přileb a dalších prostředků osobní ochrany, které byly používány především zaměstnanci těchto organizací k ochraně před slzným plynem používaným pořádkovou policií během násilného potlačování pokojných demonstrací.

Gruzie se v rámci Indexu vnímání korupce za rok 2024 (Corruption Perceptions Index – CPI), který každoročně vydává mezinárodní sekretariát TI v Berlíně, umístila se 53 body ze 100 možných na 53. místě ze 180 hodnocených zemí. Pro srovnání Česko v CPI získalo 56 bodů a obsadilo 46. příčku. Průměr EU je 62 bodů.

Represe proti občanské společnosti

V širším kontextu jsou nevládní organizace již nyní omezeny v přijímání nových grantů, jsou hanlivě označovány jako „agenti zahraničních subjektů“ a jsou podrobeny invazivním vyšetřováním za to, že se dobrovolně nezaregistrovaly jako „zahraniční agenti“.

Je pozoruhodné, že tyto represivní akce jsou pod dohledem Úřadu pro boj proti korupci, který byl v roce 2022 zřízen na žádost Evropské unie po letech úsilí občanské společnosti o zřízení protikorupční instituce.

Koncepce prosazovaná občanskou společností však byla vládnoucí stranou překroucena v represivní mechanismus proti samotné občanské společnosti.

Strana Gruzínský sen chce zrušit protikorupční úřad

Naposledy, v polovině listopadu 2025, oznámila vláda Gruzínského snu plány na úplné zrušení této instituce, což ve skutečnosti nezmění útoky na demokracii a občanskou společnost, ale bude to další projev vzdoru vůči Evropské unii, protože vytvoření této agentury bylo jednou z podmínek pro získání statusu kandidátské země EU pro Gruzii.

Je zřejmé, že se jedná o součást širšího pokračujícího útoku na gruzínskou demokracii a prozápadní směřování země, který se v posledních letech zintenzivnil. **Celkově je situace vážná a tempo zhoršování je alarmující:**

- Tento poslední vrchol začal státem podporovaným masovým násilím a svévolným zadržováním demonstrantů na konci loňského roku, po zmanipulovaných volbách v říjnu a „zastavení“ integrace Gruzie do EU v listopadu 2024. Výsledkem bylo více než 300 zraněných demonstrantů, kteří vyžadovali lékařské ošetření, nejméně 80 demonstrantů, kteří byli vystaveni státem organizovanému mučení, a přibližně 50 demonstrantů, kteří byli trestně stíháni.
- Na jaře 2025 začala vládní strana Gruzínský sen vážně podkopávat občanský prostor prostřednictvím legislativních změn, které byly urychleně prosazeny v parlamentu o jedné straně (bojkotovaném všemi opozičními stranami) a které drasticky omezily základní lidská práva a svobody, jako jsou svoboda projevu, svoboda shromažďování, možnost občanské společnosti a médií svobodně fungovat atd.
- V roce 2025 pokračovalo alarmující uplatňování libovůle ve výkonu spravedlnosti, kdy kromě odsouzení demonstrantů k několika let trvajícím trestům odnětí svobody bylo několik vůdců opozičních stran trestně stíháno a uvězněno na základě smyšlených politických důvodů (za neuposlechnutí příkazů parlamentní vyšetřovací komise jedné strany, která byla zřízena v hrubém rozporu se zákonem).
- Kritická média se nacházejí ve vážné finanční tísní, 1 ze 3 televizních stanic, které nejsou napojeny na vládu, pozastavila vysílání, desítky mediálních organizací již v celé zemi ukončily činnost a jen za 4 měsíce roku 2025 bylo zaznamenáno 85 případů násilí proti novinářům (v roce 2024 bylo asi 200 novinářů vystaveno verbálnímu a fyzickému násilí nebo zastrašování).
- V říjnu 2025 zahájila vládnoucí strana protiústavní postupy s cílem zrušit opoziční politické strany.
- V polovině listopadu 2025 oznámila vládnoucí strana plány na zrušení volebního práva stovek tisíc gruzínských občanů (počet obyvatel Gruzie je 3,7 milionu), kteří dočasně žijí mimo zemi.

Nyní, v tomto nejnižším bodě demokratického kolapsu v Gruzii, je pravděpodobně poslední šance, kdy cílené akce proti tamním aktérům, odpovědným za ovládnutí státu a zničení demokracie v zemi, mohou ještě mít určitý vliv na změnu chování, a proto jsou naléhavě potřebné.

Je důležité, aby demokratický svět silně reagoval na tuto eskalaci útoků na prodemokratické aktéry v Gruzii a zvážil použití cílených nástrojů proti strůjčům této politické katastrofy. Svět by měl stát po boku gruzínského lidu, který projevuje bezprecedentní odolnost a ochotu bojovat za svou demokratickou a evropskou budoucnost.

Autorem komentáře pro TI ČR je zástupce ředitelky TI Gruzie Giorgi Oniani.

Za překlad textu děkujeme Lucii Mackové.

<https://www.transparency.cz/kremlu-vstrik-gruzie-pod-oligarchickym-vlivem-opousti-demokratickou-cestu>